

zgoditi. Sprva so se slovenski bolniki posluževali zagrebške klinike. Ali ta je začela kmalu, radi svoje prenapoljenosti, odklanjati bolnike iz Slovenije. In popolnoma naravno, da so bolniki, ki so prej polnili dunajsko in graško kliniko in kasneje zagrebško, pričeli prihajati v Ljubljano. S tem sta se naloga in pomen ljubljanske splošne bolnišnice bistveno izpremenila: iz največje slovenske bolnišnice je postala centralna bolnišnica za ves slovenski teritorij, ki je, pod silo razmer, morala vršiti v neki meri tudi klinične posle. Ni dvoma, da je to eden glavnih, čeprav ne edini vrok težkih razmer v njej in nedvomno je, da bo pri nas sanirano naše zdravstveno vprašanje le tedaj in šele tedaj, ko bo stala nova moderna bolnišnica, ki bo opremljena in zgrajena tako, da bo lahko služila tudi kliničnim namenom. Le popolna klinika v Ljubljani, bi ustrezala v polni meri zdravstvenim potrebam slovenskega ljudstva kakor tudi znanstvenim zahtevam in potrebam slovenske univerze.

Človek se upravičeno vpraša, kako je bilo mogoče, da se je toliko važno vprašanje, kakor je vprašanje našega zdravstva, tako brezskrbno zanemarilo? Zakaj niso Slovenci že leta 1918 zahtevali in se borili za zgradbo klinike v Ljubljani? Ali pa vsaj takrat, ko je zagrebška klinika začela odklanjati naše bolnike? Zakaj je ne zahtevamo niti sedaj? Zakaj hočemo danes sanirati razmere v ljubljanski splošni bolnišnici s par ceneni nadzidki ali prizidki, z adaptacijo starih kasarn? Brez dvoma moramo pripisati vzroke tega frapantnega dejstva brezbriznosti in dezinteresiranosti slovenske javnosti do naših najvitalnejših vprašanj. Brezbriznost in molk, ki temeljita na popolni politični nezrelosti, katera je povzročila ne samo, da so naše bolnice take, kakršne so, ampak tudi, da nimamo še sedaj popolne slovenske univerze in akademije znanosti, da je naše narodno gledališče stalno v finančni krizi, da so naše ceste postale dezolatne in naše reke ostale neregulirane, da nimamo še zveze Slovenije z morjem in da nimamo še politične stranke, ki bi resnično in brezpogojno zastopala interese našega ljudstva.

Pod tem vidikom prestane biti vprašanje ljubljanske bolnišnice samo ozko strokovno vprašanje, ki zadeva zdravniške kroge. Ni dvoma, da je rešitev tega kakor tudi ostalih vprašanj odvisna le od nas samih, od naše politične zrelosti.

Ravnihar Evgenij.

Razočaranje

Zakon o občinah z dne 14. marca 1953 je delo poslancev in senatorjev, ki jih je dala izvoliti Jugoslovenska nacionalna stranka kot edino mogoči politični instrument politike „narodnega in državnega edinstva“. Ta zakon vsebuje resnično zvite in do kraja dosledne predpise, s katerimi smo doživeli današnjo vaško občino kot krajevno pisarno okrajnih glavarstev, banske uprave, davkarije in vojnega okrožja. Današnja občina namreč ni čisto nič drugega in izvoljeni organi občin so navadna parada.

Unitaristom se je posrečilo razširiti iz predvojne Srbije na ozemlje vse države več ustanov in vodil. Eno izmed vodil, in sicer prav glavnih, je to, da se izdelujejo zakoni za stranko, ki ima vlado v rokah, in zoper nasprotnika te stranke. Temu vodilu ustreza tudi vsa praksa po dotičnem zakonu. Tak zakon je tudi zakon o občinah. JNS je z njim leta 1953. temeljito zmagala, ne da bi imela vsaj nekaj poštenih tisočink ljudstva za seboj; zasedla je pretežno večino slovenskih občin in ugotovila v „Jutru“, da je s temi volitvami konsolidirala narod. Kjerkoli pa je celo ta zakon odrekel in JNS pri volitvah ni dosegla večine, je

delo občinskih uprav igraje omrtvičila z neomejeno nadrejeno politično upravo. Nekateri volilci, ki so volili v prevelikem številu po svoje, je takratni ban poskušal ukrotiti na ta način, da je kratko malo prestopal roke, določene v zakonu; dovolil ni sklicati ustanovno sejo novih občinskih odborov ali pa je odlagal razpis dodatnih volitev preko roka, ki mu ga je naložilo upravno sodišče, ko je razveljavilo volitve mrtvih in pogrešanih in podobno. Podoba je, da si očetje zakona o občinah niso bili v svesti, kako rafinirano postavijo so rodili, ker si niso znali pomagati zoper nezaželene posledice na drug način, kakor s kršitvijo te postave.

Tembolj razveseljivo je vse današnje razočaranje očetov zakona, ki tako lepo in razločno štrli na beli dan ob razpustih takrat izvoljenih občinskih odborov in uprav in ob odslovitvah posameznih odbornikov. Križ je, če si narediš dobro potico, pa ti nasprotnik pokaže, da jo zna s še večjo umetnijo pospraviti. Križ je, ako se pokaže, da zna tisti, zoper katerega je bila postava v prvi vrsti narejena, s to postavo več napraviti, kakor tisti, ki je postavo za sebe naredil. In tako je zagledal beli dan tudi vzdih očetov občinskega zakona v „Jutru“ z dne 12. marca, ki objokuje mladost tega zakona, češ vsak mlad zakon mora doživeti najprej razlago, da potem šele vemo, kaj pomenijo določbe. Vzdih, ki maže danes glavo nad nasledki izjemnih določb, takih, ki onemogočajo redno instančno pot. Ki se za tolažbo povzpne do trditve, da morajo celokupni občinski odbori plačati z izgubo pasivne volilne pravice, ako se odslovijo prvi trije kandidati z najmočnejše liste. Glavo založim, da take razlage „Jutra“ leta 1935. ne bi objavilo; leta 1936. pa jo je in še skoraj ob tretji obletnici zakona. Samo, da je to storilo na silno previden način. Ko namreč govori o razrešitvah občinskih odbornikov, opozori, da tak odbornik pri nastopnih volitvah ne sme kandidirati, nato pa dostavi: Ako je razpuščen celotni odbor, so torej od ponovne kandidature izključeni vsi odborniki, ne glede na to, na kateri listi so bili izvoljeni. Ta stavek je značilen, ker stoji v taki zvezi in ker zamolči glavno stvar, namreč, da oni, ki so bili člani razpuščenega občinskega odbora, pa sami niso dali povoda za razpust, nikakor ne izgubijo pasivne volilne pravice. Ako je razpuščen občinski odbor zato, ker predpisuje od JNS ustvarjeni občinski zakon, da se morajo vršiti nove volitve, če izpadejo prvi trije z najmočnejše liste, ni razpuščen občinski odbor zaradi osebnih napak ostalih odbornikov in zato tudi ne izgubijo drugi člani občinskih odborov pravice kandidiranja pri nastopnih volitvah. Očetom občinskega zakona bi bilo kajpada silno všeč, če bi obveljala njihova, ker bi potem ne kazalo drugega, kakor pustiti njihove „predsednike“ in „občinske uprave“ v miru.

Isti uvodnik opisuje s strokovnjaškim licem na diletantski način tudi neko drugo fineso občinskega zakona, ki je pa očetje sami niso pogruntali. Namreč razpust po §u 130 obč. zakona z istočasnim izrekom neodložljivega učinka. Uvodničar toži, da se s takim izrekom uničuje možnost pritožbe na ministra, češ upravno sodišče pravi, da se sme pritožiti zoper razpust občinski odbor samo dotlej, dokler ni odstavitev pravomočna. Uvodničarju je znano, da so očetju §a 130 pridržali učinkovitost ukrepov po tem paragrafu notranjemu ministru, torej predpisali upravni postopek. V takem primeru pa je odložljivost zadeve vprašanje nekega orožja upravnih oblasti, ki so ga časi srednjega veka v naši državi izoblikovali do viška dovršenosti. To orožje je: prosti preudarek upravne oblasti v neomejenem obsegu, brez razlike področja. Zanimivo bi bilo vedeti, kakšen bi bil uvodnik „Jutra“, ki bi govoril o tem orožju. I. Štempihar.

